

Але також є частка суспільства яка не хоче відокремлюватися від РПЦ тому, що вважають, що в результаті, УПЦ потрапить у ситуацію, аналогічну до тієї, яку нині має Православна Церква в Америці, що хоча інші православні церкви не будуть заперечувати наявності у ієрархії УПЦ, але її канонічний статус не буде визнаватися, і також стверджують, що УПЦ має завжди належати до РПЦ, адже це є одне ціле. [6]

Таким чином, надання Томосу УПЦ тільки прискорить наші шанси вступити до ЄС, відновить українську автокефальну православну церкву, зупинить монополію та втручання Російської Федерації в українську економіку та політику, буде остаточне незалежність від Москви, і ця єдність, призведе до подолання російської агресії. Єдина помісна церква зміцнить незалежність України і не дозволить Росії втручатися у справи нашої держави.

Література:

1. Автокефалія – вагома складова незалежності України! / Офіційний сайт Андріївської церкви / <http://andriyivska-tserkva.kiev.ua/avtokefaliya-vagoma-skladova-nezalezhnosti-ukra%D1%97ni/>
2. Верховна Рада проголосувала за звернення про створення в Україні єдиної помісної церкви / Офіційний сайт Першого українського інформаційного каналу / <https://www.5.ua/polityka/narodni-deputaty-proholosuvaly-za-zvernennia-pro-stvorennia-v-ukraini-iedynoi-pomisnoi-tserkvy-168533.html>
3. Драбинко А. Українська автокефалія як моральний виклик / LB.ua / https://ukr.lb.ua/society/2018/05/08/397116_ukrainska_avtokefaliya_yak_moralniy.html
4. Лушакова С. Хто і навіщо подав до суду на Порошенка через Томос / Українська правда / <https://www.pravda.com.ua/articles/2018/10/3/7193956/>
5. Молимося, щоб Україна отримала Томос про автокефалію Церкви – Глава держави / Офіційне інтернет-представництво президента України / <https://www.president.gov.ua/news/molimosya-shob-ukrayina-otrimala-tomos-pro-avtokefaliyu-cerk-47958>
6. Романюк. Р. Що таке томос і чи потрібна для нього згода Російської церкви / Українська правда / <https://www.pravda.com.ua/articles/2018/07/31/7187813/>

Шевченко С.Л.,

доктор філософських наук, професор
кафедри філософії, біоетики та історії медицини
Національного медичного університету імені О. О. Богомольця

ХРИСТІЯНСТВО: ІДЕНТИЧНІСТЬ VERSUS АВТЕНТИЧНІСТЬ

Сучасна доба “переоцінки цінностей”, краху “дискурсу Ісуса Христа” формує цілу низку ідентичностей (“плюралізм ідентичностей”, “мозаїчність ідентичності”). Перехід від модерну до постмодерну дозволяє проявлятися будь-яким, логічно недоречним і концептуально конфліктуючим одна з одною ідентифікаційним парадигмам. У цьому, до речі, проявляється головна властивість постмодерну – байдужість, відсутність енергетичної централізації і осьового проекту, іронічна пасивність у відношенні до будь-якого явища, цивілізаційна втома. І в цьому контексті все виразнішою постає проблема співвідношення цінностей християнського світу із змінами, що несе глобалізація.

Сьогодні в контексті різкої критики теології ведуться численні дискусії щодо призначення віри в наш час. Навіть говорять про подвійну кризу Церкви і богослов'я – кризу актуальності та особистісну кризу, що призводять до кризи ідентичності християнства в цілому (Ю. Мольтман).

Комп'ютерна революція, як зазначає Н. Т. Райт у своїй праці “Ісус – надія постмодерністського світу”, сприяла виникненню та процвітанню світу, який перетворився на суцільний величезний культурний, економічний, моральний і, навіть, релігійний ринок. Подібні думки зустрічаємо і в книзі “Реальність вже не така, як раніше: театралізована політика, готова релігія, вселенські міфи, примітивний шик та інші дива постмодерністського світу” У. Т. Андерсона, який пише про “крах віри” як головну ознаку сучасного світу, який, на його думку, також дедалі більше стає подібним “на некеровану ярмарку ідей, де на продаж виставлені усі можливі віросповідання на землі”. В описах Ніла Постмана йдеться й про причини такого стану, і не лише про розвиток технології, але й про встановлення беззастережної влади “технополісу”, де, власне, технологія й набуває ознак культурної монополії. Те, що технологія більше уваги приділяє процесам, ніж змісту, на думку Постмана, вносить моральну і духовну розгубленість у наш розум, підриває нашу спроможність до міркування, позбавляє нас будь-якого послідовно побудованого світогляду, відбираючи у нас соціальну, політичну, історичну, метафізичну, логічну та духовну основу для досягнення того, що знаходиться за межею природознавчого пізнання.

Технологія, що потребує постійного оновлення, аби не відставати від свого часу, у своїй сутності суперечить традиції. І якщо остання у всіх культурах завжди виконувала функцію збереження моральних цінностей, то технологія обертає їх на гору уламків. І якщо за середньовіччя теологи виносили свою методологію за межі теологічного пізнання, сьогодні відбувається зворотне: зазвичай намагаються застосувати технологічне мислення скрізь, в усіх сферах життя і навіть у теології та етиці.

У технополії, як пише про це Джин Едвард Вейз (молодший), люди приймають швидше не моральні рішення, а лише практичні. Вони не керуються при цьому поняттями добра та зла, спираючись на єдино відомий для них стандарт – технологічний. При цьому питання вартості людського життя на практиці зводиться до вартості медичного страхування, позбавлення життя хворих, скалічених й тих, хто перебуває ще в утробі матері, воно ставиться у залежність до кількісного виміру у визначенні економічних показників, коли евтаназія скорочує видатки на лікування, а аборти допомагають зменшити перелік тих, хто потребує державної підтримки. І люди, їхні почуття, ідеї, цінності – усе починає вимірюватися кількісно, адже технологічне мислення повинно усе зводити до чисел. Чисел, які є домінантою у добу панування статистики, за методологією якої відбуваються опитування суспільної думки, а стандартизовані методи та “оціночні методики” застосовуються і до оцінювання нашої праці, і до оцінювання нашого психологічного стану. Традиційна ж символіка, зокрема й релігійна також, перетворюється на тривіальність. Статистика перетворює віру на висловлювання чиеїсь думки, а моральні стандарти зводить до рівня особистісного вподобання. Технологічне копіювання

та безперервний потік візуальних образів взагалі знищують будь-яке уявлення щодо таїни та святості. Біблійні поняття втрачають свій сенс, й на загал виставляється усе: інтимні відносини, страждання, особисте життя, душа. Усе інше, що не піддається калькуляції – і Бог, і віра, і благість, і духовність – просто ігнорується. Чарльз Колсон, наприклад, описуючи діяльність однієї з євангельських церков, яка вирішила, що їй необхідно збільшити кількість своїх прихильників, пише, що спочатку пастор спробував “дослідити ринок” віруючих. З’ясувалося, що багатьом людям не подобається слово “баптист”.

Церква змінила свою назву. Потім дослідження показали, що люди бажають більш зручного під’їзду до церкви, тому було побудовано нову будівлю праворуч від магістралі. У будинку були світлі склепіння, кам’яні каміни, але не було ані хрестів, ані інших символів, які могли б змусити людей відчувати себе незатишно. Потім пастор вирішив перестати використовувати богословську лексику. “Якщо ми вживаємо слова спокутування або звернення, – міркував він, – вони вирішать, що ми говоримо про боргові зобов’язання”. Потім він припинив проповідувати на тему пекла і вічного засудження і переключився на більш “світлі теми”. Церква дійсно зросла. І, насамперед, через панування духу, який ставив людей вище доктрини, вище моральних приписів і заборон. Проте, відмовляючись від доктрини і моральних авторитетів і пристосовуючи релігійне вчення до вимог ринку, ця церква й розпочала своєрідний поступ до постмодернізму. Замість проповіді пастора, що викриває гріх і показує шлях порятунку через жертву Христову, деякі церкви пропонують “розважальні” проповіді для прихожан. Також описується у якості феномену постмодерністської культури те, що у релігійній практиці визначають такі проповіді як “терапевтичну культуру”, де головною цінністю вважається психологічне здоров’я, а не істина.

У певному сенсі подібна практична теологія і теологічна практика, як стверджує це Ч. Колсон, дійсно перетворюється на розважальне богослів’я, релігію “гарячої ванни” та капітуляцію перед поп-культурою “McChurch”. А споживацька філософія в Церкві вихолощує вчення, змінює характер Церкви, спотворює сприйняття людьми Євангелія й підриває авторитет Церкви.

Відзначає Ч. Колсон і те, що саме євангелічне богослів’я у певних колах у наш час поступається постмодернізму. На його думку, на межі ХХ і ХХІ ст. формується “нова теологія”, заопчаткована “академічними теологами”, про яку свідчать численні книги та проповіді з кафедр та яку описують як феномен “мегапереходу” (англ. – megashift) від класичного протестантизму до кардинально іншого (і як його відзначають, постмодерністському) розумінню Євангелія.

Ця теологія “мегапереходу” намагається пом’якшити гострі кути біблійної ортодоксії у процесі пристосування теологічного мислення до “цінностей” (та стандартів) нового постмодерністського суспільства. Ось як, наприклад, за допомогою протиставлень характеризує цю теологію М. Хортон: якщо класичне християнство підкреслює трансцендентність і незмінність Бога, то теологія “мегапереходу” – лише його іманентність та динамічність; якщо класичне християнство постулює перебування людства у Адамовому гріху, то нова теологія – заперечує уроджений гріх; якщо класичне християнство вчить, що

нашою проблемою є прокляття й гнів Божий, то нова модель таку проблему вбачає у нашому незнанні (незнанні того, наскільки сильно Бог любить нас). Якщо класичне християнство стверджує, що наше спасіння досягається лише єдиною вірою у значущість та сенс жертви Ісуса Христа, то нова теологія стверджує, що більшість спасеться й без віри у Христа, і що Святий Дух спроможний дарувати спасіння навіть тим, хто і Христа не знає тощо.

Проблеми існування релігії і теології, окрім традиційної християнської “класики”, у наш час тепер дуже модно вважати прерогативою так званої постмодерністської теології, до якої, зазвичай, безоглядно відносять безліч шкіл, напрямів і течій, зокрема, “деконструктивістську теологію” (М. Тейлор, Р. Шарлеманн, Ч. Вінквіст та ін.), “теологію смерті Бога” (Т. Альтицер, К. Рашке, Г. Ваганян, В. Гамільтон та ін.), постметафізичну теологію (Дж. Капуто, Дж. Ваттімо та ін.), постсекулярну теологію (М. Тейлор, Е. Вишгород та ін.) і т. д. Лейтмотивом цих напрямів й виступають концепти “смерті” Бога, “смерті” суб’єкта, “смерті” автора, “постсекулярної ери”, “відсутності універсального змісту релігії та абсолютних істин”, нігілізму як християнської релігії тощо.

При цьому стверджується, що у “постмодерну добу” ми, начебто, знаходимося на стадії анігіляції не лише традиційних, але й модерністичних цінностей, на стадії занепаду традиційного релігійного життя та виникнення ознак нових секулярних релігій. У цьому зв’язку йдеться й про кілька альтернатив подальшого розвитку подій: насамперед, про можливість ствердження жорсткої групової ідентичності, або про ствердження глобальних схем світової єдності, або всевладдя необмеженої технополії. Також називається і можливість відродження трансцендентної віри.

Дану можливість й обґрунтовують представники екзистенціальної теології: шотландський теолог і філософ Дж. Маккуоррі, американські теологи й філософи Говард Александер Слейт та Мерольд Вестфаль. Їхнє постекзистенціалістське мислення парадигмально протилежне постмодерністському. Для них людина зможе зрозуміти саму себе, тільки якщо вона виходить за межі самої себе і “питання про Бога і питання про себе є ідентичними”.

Постмодерністському ствердженню жорсткої індивідуальної чи групової ідентичності, глобальним схемам світової єдності чи всевладдю необмеженої технополії, представники екзистенціальної теології протиставляють можливість відродження трансцендентної віри в межах переосмисленої християнської традиції та культури. Тому, згідно їхньої позиції, Св. Писання разом з традицією повинні забезпечувати захист початковому одкровенню від суб’єктивістських ексцесів, які виникають внаслідок масового акцентування на позбавленні від цього досвіду. Вони, чітко усвідомлюючи що християнське богослов’я не може більше існувати в руслі попередньої традиції, водночас доводять, що це ні в якому разі не означає відмову від Св. Писання. Адже заперечення фундаментальних християнських доктрин, відмова від віросповідань та інші непопулярні заходи не можуть мати місця у християнській теології, бо вони уособлюють відмову від історії і, отже, становлять пряму загрозу для

продовження ідентичності спільноти (як християнської загалом, так і європейської зокрема), в межах якої християнство існує.

Їхні міркування з приводу етики та духовності, таким чином, відкривають значний діапазон питань, які залишаються досьгодні невирішеними та актуальними. Життєво значущими вони є і для Єдиної помісної церкви, яка створюється в Україні. Сутність цих питань складають такі стрижневі поняття екзистенціальної теології та етики, як “доступність благодаті”, “проблема вибору”, “теологія свободи”, “проникливість”, “любов до ближнього та любов до Бога”, “можливість божественного одкровення”, “таємниця смерті”, “вірність совісті”, “християнська ідентичність та віра”, “кореляція та протиставлення ідентичності та автентичності”.